

Stefan Borkos

Toneelspel in drie bedrijven

door

ARIE VAN DER LUGT

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.

(Grimas Theatergrime verkoop)

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **STEFAN BORKOS** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **ARIE VAN DER LUGT** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **12** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

STEFAN BORKOS, de ongekroonde zigeunerkoning - 30 jr.

ILLONA MIHALES, het kind van de puszta - 21 jr.

MARGITKA LIPPAY, 'n schone zigeunerin - 28 jr.

KATINKA SZABOSKA, geheimzinnige waarzegster - 68 jr.

TONI SZABOSKA, haar half idiote zoon - 28 jr.

GEZA SZIKUSKA, adjudant van de zigeunerhoofdman - 35 jr.

GAYULA BULLIK, sterk als 'n beer en dom als 'n uil - 50 jr.

ALEX LEGOSKA, nietig, sluw en lelijk - 45 jr.

MARISCHKA BULLIK, 'n vurig zigeunermeisje - 20 jr.

RONI SZENDOS, de koopman uit Budapest - 28 jr.

JOSEPH OHANKY, 'n Hongaarse landjonker - 65 jr.

MICHAEL KESSLER, zijn verwaande rentmeester - 40 jr.

Het spel speelt zich af rond 1900 in 'n zigeunerkamp nabij Budapest in de bossen van Joseph Ohanky.

Eerste bedrijf: op 'n zwoele zomeravond rond het smeulend kampvuur voor de tent van Stefan Borkos.

Tweede bedrijf: 'n week later 's avonds in de grote tent van de zigeunerbaron, zo tegen zessen.

Derde bedrijf: een week na II, 's avonds tegen achten rond het flakkerend kampvuur voor de tent.

DECOR:

Voor I en III: een open plek in 'n zwaar donker bos. Op de voorgrond een nagloeiend houtvuur, waarboven aan 'n driepoot een grote zwarte ketel hangt. Rechts en links verdwijnt 'n smal bospad tussen de donkere bomen. Achterplan, zware stammen, waarachter de duisternis van het woud. Tussen de stammen de voorzijde van 't grote bruin-zeildoekse tent, ingang half open.

Voor II: het inwendige van deze tent, dus wanden en plafond van zwaar zeildoek. Middenachter is de toegang, waarachter men, als deze opengaat, het bos ziet. Rechts, op de grond 'n veldbed, waarover 'n rode of groene deken. Midden 'n grote kist als tafel, waaroverheen 'n tapijtje of kleurige doek en waarboven, aan 'n koord, een petroleum- of carbidlamp. Rond de kist kleurige kussens om op te zitten. Links 'n rustbank met kleurig kleed er overheen, Verder overal verspreid kussens. Midden-achter, langs de toegang, 'n stevige paal, die de tent schoort. Aan deze paal 'n paar haken, waaraan 'n jachtgeweer en wat zigeunerklleding. In 'n hoek wat koffers, 'n harmonica en 'n viool. Op de grond 'n tapijt.

TYPERING:

STEFAN BORKOS: de zigeunerbaron, leider van de troep, is 'n fiere trotse, onge kroonde koning, wiens wil wet is, en die door alle zigeuners met eerbied wordt gediend. Hij is 'n grote, knappe kerel met 'n ijzersterk gestel en 'n onverzettelijke wil. Hij erkent slechts zijn eigen, ongeschreven wet, 'n natuurwet, die in vele opzichten hoger staat dan het burgerlijk wetboek. Hij heeft gitzwart glad haar tot in z'n nek, 'n donkerbruin gelaat en kleine zwarte snor. Gaat gekleed in bruine of groene pantalon, even onder de knie poftend om de hals. Over de blouse 'n helkeurige korte zen. Verder 'n brede lederen gordel, waaraan rechts 'n beurs en links 'n dolkmes, 'n smetteloos witte blouse met wijde ballonmouwen, rijk geborduurd en nauw sluitend om de hals. Over de blouse 'n helkeurige korte pelerine met vele kwastjes tot half op de rug afhangen en van voren met een flonkerende gesp gesloten. Op 't hoofd 'n breedgerande vilthoed met breed zijden lint.

ILLONA MIHALES: 'n lief, knap zigeunermeisje van 21 lentes, vurig en wild van aard, doch met 'n prachtig karakter. Zij is opgevoed door de oude Katinka en voorbestemd om de vrouw van de zigeunerbaron te worden, die zij vurig bemint. Ze heeft gitzwart krullend haar en 'n gebruide teint. Gaat gekleed in lange zwarte rok met rijk

geborduurde zoom. Zwart of groen keurslijf, van voren met 'n dik rood koord toegeregen. Witte linnen blouse met wijde hals en lange wijde ballonmouwen. Manchetten en halskoord eveneens kleurig geborduurd. 'n Lederen gordel, waaraan 'n zijden beurs en..... 'n dolkmes in lederen foudraal. Lage zwarte schoentjes en witte kousen. Haar zwarte krulharen samengebonden door 'n smal fluwelen bandje, bezet met flonkersteentjes.

MARGITKA LIPPAY: 'n schone zigeunerin, eveneens vurig verliefd op Stefan, die haar aanvankelijk waardeert, doch niet bemint. Zij is hevig jaloers op Illona, doch eerlijk genoeg om niet tot lage intriges haar toevlucht te nemen. Zij wacht geduldig haar tijd af, want de oude Katinka heeft ook háár 'n schone toekomst voorspeld en zij kan zich die slechts voorstellen aan de zijde van Stefan, de geëerde en gevreesde stamhoofd. Zij is jaloers en heerszuchtig. Kleding met enige variatie, als die van Illona, doch zonder de dolk en iets minder rijk geborduurd. Evenals de andere zigeuners bruin van gelaatsteint en gitzwart krullend haar.

KATINKA SZABOSKA: fel en geheimzinnig oud wijfje, geëerd en gevreesd door de troep, want zij is de vrouw van het vorige opperhoofd, die stervend zijn waardigheid aan Stefan overdroeg. Bovendien bezit zij "de gave", het boze oog en kan uit de lijnen van de hand de toekomst voorzeggen. De meeste zigeuners zijn zeer bijgelovig en vrezen haar. Toch heeft zij 'n goed en eerlijk karakter en waakt met grote liefde over Illona, haar pleegkind en over Toni, haar half idiote zoon. Zij heeft spierwit dun haar, dat in lange vlechten op haar rug afhangt. Gaat gekleed in effen donkere rok en zwart satinetten blouse zonder borduursels. Daaroverheen 'n grijs wollen jak, dat slordig om haar mager lijf hangt. Donkere kousen en schoenen en 'n smal lederen gordel, waaraan haar beurs. Zij loopt wat gebogen, steunt op 'n stok en spreekt met 'n geheimzinnige gesluierde stem.

TONI SZABOSKA: haar half idiote zoon, is 'n buitengewoon naïeve figuur, wanhopig verliefd op Illona, doch veel te schuchter om dat te bekennen. Hij is 'n stille dromer, die kan schreien bij het geluid van de vedel, doch die even gemakkelijk wordt opgezweept tot 'n wilde razernij door het enerverend rythme van tamboerijn en wilde zigeunerdans. Hij is 'n soort ongevaarlijke dwaas, echter 'n willoos werktuig in de handen van wie zijn hartstochten weet uit te buiten. Hij heeft zeer kortgeknipt zwart haar, 'n grijsgeel ouwemannetjesgezicht met 'n iets openhangende mond en dwaas starende ogen. Is degelijk, doch zonder enige opsmuk gekleed in bruine of zwarte nauwe pofbroek, grijze kousen, witte blouse en

pelerine zonder kwastjes. Gordel zonder dolk of beurs, geen hoed, knielaarzen.

GEZA SZIKUSKA: Stefan's adjudant, is ruwer dan deze en heeft niet zo'n hoogstaand karakter. Hij is in stilte zeer jaloers op Stefan, want had er op gerekend dat het oude opperhoofd hem als opvolger zou hebben benoemd. Bovendien is hij verliefd op Margitka, die z.i. veel te veel werk van Stefan maakt. Ook zijn wil is onverzettelijk en hieruit groeit van lieverlee het conflict tussen hem en de leider tot 'n diepe haat. Geza gaat met enige variatie gekleed als Stefan, doch zijn kleding is niet zo rijk geborduurd. Hij heeft geen knevel, doch zwarte bakkebaarden, overigens clean shaven. Donkerbruin gelaat, sluwe ogen.

GAYULA BULLIK: 'n grote sterke kerel, goedig en dom, trouw als een hond en van 'n prachtig open karakter. Zelfde kleding als Geza, doch zonder enig borduursel. Bruin goedig gelaat, dikke zwarte snor.

ALEX LEGOSKA: 'n mager, schraal en sluw kereltje, geniepig genoeg om 'n arme duvel of zelfs z'n eigen kameraden te bestelen, hetgeen hem de woede van Stefan en diens uitzonderlijk zware straffen op de hals haalt. Hij is de vertrouweling van Geza en eigenlijk het enige lid van de troep dat tot gemeenheid en lafheid in staat is. Kleding met enige variatie als die van Geza, doch met zeer weinig opsmuk. Hij heeft 'n glad bruin gezicht en loerende blik.

MARISCHKA BULLIK: 'n jonge, niet bijster knappe, doch zeer vurige zigeunerin, dochter van de domme Gayula en verloofd met 'n zigeuner, die zij ontrouw is. Zij is, trots en sluw en bovendien verbitterd door de zeer zware straf, die Stefan haar voor haar ontrouw oplegt en door de verachting, waarmee allen haar bejegenen. Kleding ongeveer als van Illona, doch zij draagt geen dolk in haar gordel, terwijl heur, haren in lange zwarte vlechten afhangen. Zij is klein, slank en zeer lenig.

RONI SZENDOS: jonge houthandelaar uit Budapest, zeer rijk en handig zakenman. Hij is 'n energieke, knappe en beschaafde kerel, zeer sympathiek en met, 'n eerlijk hoogstaand karakter. In tegenstelling tot de zigeuners is hij hoogblond en gekleed in 'n chique burgercostuum, donkergrijs of bruin. Pantalon met nauwe pijpen, die verdwijnen in blinkende knielaarzen met sporen. Grijs pet en korte jekker. Gezond, doch niet gebruikt gelaat, clean shaven.

JOSEPH OHANKY: Hongaarse landjonker, 'n edel en voornaam mens, grootgrondbezitter en eigenaar van de bossen, waarin Stefan's troep sedert jaren vrijplaats heeft. Hij is de zigeuners zeer goed gezind, doch ziet door zware tegenslag gedwongen zijn bossen te verkopen, hetgeen tot gevolg heeft dat de troep 'n ander onderkomen zal

moeten zoeken. Ohanky behoort tot de oude Hongaarse adel, de „gentry's" en is, ondanks zware tegenslagen, een voornaam heer gebleven. Gaat gekleed in deftig donker costuum, slappe zwarte vilthoed, stijle hoge boord en effen das met 'n flonkerende steen, monocle, zoals die rond 1900 in zwang was en dubbele gouden horlogeketting. Heeft zilverwit haar, baardje en knevel.

MICHAEL KESSLER: „Königliche und Kaiserliche Leutnant", 'n verarmde en gedegenereerde „gentry" (landjonker), thans bij Joseph Ohanky in dienst als rentmeester en jachtopziener en in deze kwaliteit de onverzoenlijke vijand van Stefan Borkos en zijn troep. Hij is 'n sluw geniepig kereltje met 'n hart van steen. Laf en verwaand. Hij heeft 'n gebruind gelaat, bruin sluijhaar, 'n kleine knevel, overigens clean shaven. Draagt groen jagerscostuum, met rijbroek en gespoorde laarzen. Jagershoedje met 'n veertje.

H.H. Regisseurs, deze uitvoerige kledinglijst hoeft U niet af te schrikken, want ze is slechts gegeven als ideaal voorbeeld. Bij soberder uitvoering zal iedere goede costumiér U de benodigde attributen kunnen leveren, mits U hem het tekstboekje ter inzage stuurt. Het voornaamste is, dat U de juiste typering kiest voor de zeer uiteenlopende karakters, dan is bij deze een dankbaar en romantisch spelstuk gegarandeerd.

EERSTE BEDRIJF

'n Zwoele zomeravond. Zwart hangt reeds de duisternis achter de stammen, doch het smeulend kampvuur straalt rossige gloed op de gezichten van de zigeuners, die op paardedekens er rondom neerhurken. Als het doek nog gesloten is, hoort men de wilde muziek van Gayula's harmonica, het rythmische handgeklap van de zigeuners en de tamboerijn van Illona, die de czardas danst. Dan valt de harmonica stil, het doek gaat open en we zien Illona, de tamboerijn boven haar zwarte krullen geheven, de paar laatste danspassen uitvoeren. 'n Paar seconden blijft zij, rechts van het vuur, nog stilstaan, 'n opgewonden lach op haar gelaat, rechterhand op de heup en de tamboerijn boven haar hoofd. Dan breekt 'n klaterend applaus los en onder de luidruchtige kreten van haar bewonderaars valt zij hijgend naast Stefan in het gras, leunt moe tegen zijn schouder.

Eerste Toneel

ILLONA, STEFAN, MARGITKA, GEZA, GAYULA, TONI.

STEFAN (*streelt Illona's haren*): Bravo! Bravo. Illonka! Dàt was de echte czardas, zoals Katinka die vroeger danste! De czardas, zoals die gedanst moet worden!

GEZA: En zoals we hem vóór vanavond door niemand meer zagen dansen! 't Was geweldig, Illona! (*lacht*)

MARGITKA (*jaloers*): Je zou bijna zeggen dat alleen Illona dansen kan!... 't Was niet eens de echte czardas!

TONI (*die met de viool dwars over z'n opgetrokken knieën, hunkerend naar Illona zit te staren, peinzend*): Zó danst alleen Illonka! Ze zweeft als 'n bosfee... en ze lacht als 'n godin... Illonka is de goede geest, die Toni leiden zal en wijs maken... héél wijs en slim! (*gelach van enkelen*) Zo wijs als m'n vader was!

GAYULA (*geeft hem 'n geduchte klap op de schouder*): Dan heeft ze nog héél wat te doen, zotte! (*schatert*)

TONI (*tot de werkelijkheid terugschrikkend, krimpt ineen onder de slag*): Gayula doet Toni zeer! Alle mensen willen Toni zeer doen!

ILLONA (*lachend*): Ik óók, Toni! (*trommelt zacht op haar tamboerijn*)

TONI (*vurig*): Nee! O nee! Illonka niet! Illonka is altijd lief en die houdt wel van Toni! Illonka is de bosfee! Illonka is...

ILLONA (*lachend*): Ach, hou op met die zottepraat!

TONI (*laat teleurgesteld het hoofd op z'n viool zinken*)

GAYULA (*schatert, dan vlak aan Toni's oor, diens stem nabootsend*): Illonka is lief, hè? (*slaat hem lachend op de schouder*) Zal ik jou es

zeggen wat Illona is, Toni? Illona is 'n vrouw! En onthou nou maar van mij, dat die allemaal eender zijn: soms lief, soms mooi, maar, altijd kattig en ontrouw! (*gelach van allen, behalve van Toni, die mistroostig zijn viool streelt, en van Illona, die hem bij het woord „ontrouw” verschrikt aanstaart*)

STEFAN (*slaat zijn arm om Illona's schouder, lachend*): Bravo, Gayula! Jij kent de vrouwen, al laat je toe dat ze je bedonderen waar je bij staat!

MARGITKA (*fel*): Alsof de mannen 'n haar beter zijn!

GAYULA: De mannen? (*springt recht, zingt of reciteert op 'n eentonige melodie, doch helder en met kostelijke mimiek, terwijl allen geïnteresseerd toezien*): Wij mannen zijn steeds nog de heren der schepping, Geboren tot strijden en heersen op aard.

Wij kennen geen wet en geen dwang der beschaving;

De vrijheid is meer dan het leven ons waard.

En wee de tyran die zigeuners wil knechten,

Ontnemen hun puszta's of rooien hun woud!

Wee hem! want hij vindt ons bereid om te vechten!

Want vrijheid is meer waard dan leven of goud!

Wij kennen geen koning, geen heren, geen wetten;

Wij leven hier vrij op ons eigen domein.

Wie zal ons die vrijheid van leven beletten?

Ons dwingen in 't harnas van leugen en schijn?

Wij kennen geen koning, maar één moet regeren;

Een leeuw zal ons leiden met ijzeren klauw.

Een leeuw kunnen wij slechts als leider begeren;

Hem volgen wij blind en hem zweren wij trouw!

't Is Borkos, de sterke, 't is Borkos, de stoere;

't Is Borkos de stalen; 't is Borkos, de leeuw!

Hij zal door de puszta's en wouden ons voeren,

Met ijzeren hand en.....

Tweede toneel

KATINKA, STEFAN, ILLONA, GAYULA, MARGITKA, GEZA, TONI.

KATINKA (*is onder de laatste strophen woedend uit de tent gestrompeld en snerpt*): Hou op! Zwijg, ezelsveulen!

ALLEN (*kijken verbaasd op, 'n onderdrukt gemompel gaat rond het kampvuur, dan valt 'n doodse stilte*)

KATINKA (*kijkt woedend rond, dan fel tot Gayula*): Ik vloek jou, Gayula Bullik! (*ontzet gefluister, behalve van Stefan*)

GAYULA (*staart secondenlang in starre ontzetting naar Katinka, dan vertrekt hij zijn gelaat tot 'n angstige grijns en hij slaat kermend een arm voor het gelaat*): Katinka! Néé, Katinka!

STEFAN (*die met woedende blik dat toneeltje heeft gadegeslagen, springt nu driftig voor de oude vrouw en briest*): Waarom vervloek jij Gayula? Wáárom verzoek jij je duivelse macht op een van m'n trouwste mannen? (*Gayula gaat angstig schuin achter hem staan en kijkt hoopvol op*)

KATINKA (*wijst met bevend gestrekte arm naar Gayula*): Die dwaas zingt nu reeds het heldenlied voor jou, dat hij drie maanden geleden nog zong voor mijn man! Voor Szaboska, de leeuw van de pusztal! Voor Szaboska, die hij trouw gezworen had tot zijn dood!

STEFAN: Wat zou dat? Szaboska is toch dood?

KATINKA (*fel*): En nu zingt hij dat zelfde lied voor jou!

STEFAN (*heftig*): Is daar iets tegen? Heeft Szaboska mij niet tot zijn opvolger benoemd? Is Szaboska geen eerlijke dood gestorven?

KATINKA (*leunt met beide handen op haar stok, starend en met een verbeten trek op haar gelaat, zacht*): Szaboska is gestorven vóór zijn levenslijn de handpalm had verlaten! (*kijkt Stefan met half gesloten ogen aan, fluistert scherp*) Ik had hem nog zeven jaar en drie maanden voorspeld, Stefan Borkos!... (*staart weer in de verte, bitter*) Szaboska is geen eerlijke dood gestorven! Szaboska is gevallen door verraad! (*opgewonden gemompel*)

STEFAN (*driftig*): Zwijg, Katinka! Dat woord wil ik niet horen, versta je? Ik ken geen verraad in m'n troep!

KATINKA (*hees*): Ik zal spreken als de geesten het mij ingeven! En ik zal zwijgen als zij dat verzoeken. (*richt langzaam haar blik op Illona, die angstig toekijkt, dan op Stefan, sist*) Geef mij je hand, Stefan. Borkos!

STEFAN (*kijkt haar secondenlang scherp aan, reikt haar dan zijn rechterhand*): Je zult mij niet bang maken!

ILLONA (*angstig*): Stefan! Niet doen! (*zacht gemompel*)

KATINKA (*tot Illona*): Mensen, die de waarheid vrezen, hebben geen

witte ziel! *(neemt Stefan's vingers in de hare, wijst in de palm van zijn hand en fluistert terwijl allen in angstige spanning toezien)* Hier... je levenslijn... *(lacht akelig)* Die reikt nog niet eens tot je pols! *(verschrikt gemompel)*

STEFAN *(onzeker)*: Je liegt, Katinka! Je kletst weer onzin!

KATINKA *(kijkt hem scherp aan)*: Niemand heeft Katinka ooit op 'n leugen betrapt! *(kijkt weer in zijn hand)* Je bent dertig!... *(zoekend)* Nog tien... nog elf jaar en zeven maanden, Stefan Borkos! en dan...

STEFAN *(scherp)*: En dan? *(angstige spanning rondom hem)*

KATINKA *(kijkt weer in zijn hand)*: Het zou niet goed zijn als ik je dat zei! Nee, dat zou niet goed zijn!

STEFAN *(driftig)*: En ik gebied je, het te zeggen!

KATINKA *(over zijn hand gebogen, rustig)*: De geesten laten zich niet dwingen!... *(zoekt)* Maar deze lijn, hier!... Je wordt bedrogen! *(kijkt hem scherp aan)*

STEFAN *(woedend)*: Door jou! *(Illona staart haar ontzet aan)*

KATINKA: Neen!... Door 'n veel jongere vrouw!

ILLONA *(gilt ontzet)*: Katinka! Je liegt! Je liegt! *(allen kijken haar verbaasd aan)*

STEFAN *(rukt zijn hand los, kijkt donker naar Illona)*: Waarom moet jij je dat zo aantrekken?

MARGITKA *(gretig)*: Ja, dat vraag ik mij ook al af! Je zou haast denken...

STEFAN *(woedend)*: Zwijg, jij!

ILLONA *(schreiend)*: Dat trek ik mij zeker aan! Want als Katinka zegt, dat jij door 'n jonge vrouw... *(springt trillend voor Katinka)* Maar je liegt het Katinka! Je liegt 't! Versta je?

TONI *(die dat toneeltje met 'n idiote angstgrijns heeft aangestaard, trekt Katinka aan haar arm)*: Moeder!... je liegt 't, hè?

KATINKA *(staart omhoog, schudt langzaam het hoofd)*.

STEFAN *(heftig tot Katinka)*: Ben je van plan mij haar naam te noemen? Ben je bereid mij te zeggen, wie je bedoelt?

KATINKA: De geest noemt geen naam! *(schudt langzaam het hoofd)*

STEFAN *(woedend)*: Uit m'n ogen dan! *(verschrikt gemompel, doch Stefan wijst met gestrekte arm naar de tent)* Uit m'n ogen, zeg ik je! En vertoon je hier niet meer met vage verzinsels, die alléén maar jalouzie en tweedracht zaaien!

GEZA *(springt naast hem, waarschuwend)*: Stefan! Zij heeft de gave!

KATINKA *(dreigend)*: Vage verzinsels, hè? *(steekt haar wijsvinger omhoog)* Elf jaar en zeven maanden, Stefan Borkos!... Elf jaar en zeven maanden!

STEFAN *(brult)*: Ruk in, of...

KATINKA (*sloft de tent in, mompelend*): Elf jaar en zeven maanden!...

Derde toneel

STEFAN, ILLONA, GEZA, TONI, MARGITKA, GAYULA.

STEFAN (*haar nakijkend, gromt*): Vervloekte oude heks!

GEZA (*waarschuwend*): Roep haar vloek toch niet over ons af, Stefan!

Je wéét dat zij het boze oog heeft en de toekomst kent!

STEFAN: Ik ben niet bang voor haar! Zij liegt uit eigenbelang!

ILLONA (*angstig*): Stil toch, Stefan! Als ze het hoort!..

MARGITKA (*gedempt*): Zij hoeft het niet eens te horen! Zij weet het toch, wat we hier bepraten. Katinka weet altijd alles! (*loert achterom*)

TONI (*starend*): Mijn moeder weet alles!... Toni is bang voor haar!

STEFAN (*fel*): Zwijg toch, zot! Als jouw moeder alles weet, dan komt het omdat jullie haar alles overbrieven!

GEZA (*listig*): En... is de ijzeren leeuw daar bang voor?

STEFAN (*heftig*): Ik ben van niets en niemand bang, Geza Szikuska! Onthoud dat goed! (*tot Toni, die angstig achteraf kruipt*) En dat mag je óók aan het oude wijf oververtellen, dat Stefan Borkos haar niet vreest, al is zij duizendmaal de vrouw van het oude stamhoofd en al beweert zij het boze oog en de, gave te hebben! Ik, Stefan Borkos, trek mij daar niets van aan! Ik geloof niet in ouwewijvenpraat en ik lach om haar voorspellingen!

ILLONA (*kruipt angstig tegen hem aan*): Stefan! Zwijg toch!

GEZA (*donker*): Haar voorspellingen zijn nog altijd uitgekomen!

STEFAN (*schamper*): Behalve dan toch over de dood van Szaboska! Zij had hem nog zeven jaar voorspeld!

TONI (*starend*): En drie maanden...

STEFAN (*lacht*): En hij ging óók dood eer Katinka hem toestemming gaf!

ILLONA (*zacht*): Maar jou voerspelt zij nog maar elf jaar en zeven maanden, Stefan!... Ik ben bang!...

STEFAN (*drukt haar ruw-vrolijk tegen zich aan*): Ach wat! Ouwewijvenpraat! Als ik dat moet geloven, dan moet ik ook haar vuile insinuatie geloven over de ontrouw van 'n jonge vrouw! (*lacht hartelijk*)

MARGITKA (*gretig*): Ja! Dat moet je dan óók geloven!

STEFAN (*kijkt Mona ernstig aan, glimlacht dan*): En wat heb je dáárop te zeggen, Illonka?

ILLONA (*kijkt hem diep in de ogen, heftig*): Dat liegt ze, Stefan! Ik zal haar altijd dankbaar blijven, omdat ze mij tot zich heeft genomen, omdat ze mij heeft opgevoed... maar dit... dit vind ik laag van haar!

En ik zweér je dat zij het liegt! (*verbergt haar gelaat aan zijn borst*)

GEZA: Katinka heeft ook geen naam genoemd!

STEFAN (*heftig*): Heb ik soms iets te maken met 'n andere vrouw?

GEZA (*kijkt donker naar Margitka, die de ogen neerslaat, schudt dan langzaam het hoofd, aarzelend*): Nee... dat geloof ik niet.

STEFAN: Dat zal je geraden wezen! Want verdomd, Geza Szikuska, als je je woorden niet waar wist te maken, zou je voor 't laatst gelasterd hebben.

GAYULA (*van lieverlee van z'n schrik bekomen en nu gretig bereid om Stefan in z'n ongeloof aan Katinka te volgen, kalmerend*): Allo, mannen, laten we geen herrie maken om (*loert omzichtig naar de tent, gedempt*) om zo'n leugenwif! (*lacht*) Ze zal met die elf jaar en zeven maanden óók wel wat anders bedoeld hebben! (*grijnst naar Illona*)

STEFAN (*gemoedelijk*): En wat zou ze dan wel bedoelen?

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

info@toneeluitgeverijvink.nl

072 5112407

“Samenspelen” is ons motto